

22.10.2018/1.11.2018

Yhteinen tiedon hallinta -kärkihanke

Yhteinen tiedon hallinta -hankkeen projektiryhmän kokous

Aika 16.10.2018, klo 9.00–11.00

Paikka VM (Mariankatu 9), nh Nousukausi / etäyhteys*
**kokouksen etäyhteystiedot kalenterikutsussa*

Osallistujat

Riitta Autere, pj.	VM, neuvotteleva virkamies
Suvi Remes	VM, erityisasiantuntija
Kimmo Mäkinen	VM, erityisasiantuntija, ESTE
Mikko Pitkänen	VRK, kehityspäällikkö, etänä klo 10 saakka
Taru Rastas	LVM, viestintäneuvos, ESTE
Jari Ylikoski	Kuntaliitto, erityisasiantuntija
Matias Frosterus	Kansalliskirjasto, tietojärjestelmäpäällikkö
Juha Mykkänen	THL, kehittämisspäällikkö, etänä
Heikki Siltala	THL, IT-kehittämisspäällikkö (varahenkilö), ESTE
Minna Rintala	Vero, ylitarkastaja, etänä klo 9.30 alkaen
Dea Crichton-Turley	TEM, neuvotteleva virkamies, etänä
Taina Nurmela	Helsingin kaupunki, projektipäällikkö
Jaana Nevalainen	VRK, hankepäällikkö

1. Kokouksen avaus

Kokouksen avaus.
Puheenjohtaja avasi kokouksen.

Edellisen kokouksen muistio (liite 1) hyväksyminen.
Edellisen kokouksen muistioon on mahdollista toimittaa huomioita sähköpostilla pe 19.10. saakka. Sen jälkeen todetaan hyväksytyksi.

2. Henkilömuutokset hankkeessa (klo 9.05-9.10)

Jaana Nevalainen kertoi siirtyvänsä toisiin tehtäviin ja kyseisen viikon olevan viimeinen Väestörekisterikeskuksen ja siten YTI-hankkeen palveluksessa. Hankeajan loppuun eli käytännössä vuoden 2018 loppuun hankepäällikkönä jatkaa Petri Tenhunen. Tenhunen toimii hankkeessa taloustietojen yhteentoimivuuden projektissa jo tällä hetkellä.

Lisäksi Yhteentoimivuusalustan tuotepääällikkönä toiminut Anssi Hänninen siirtyy toisiin tehtäviin marraskuun alussa. Väestörekisterikeskus suunnittelee parhaillaan, miten Hännisen tehtävät hoidetaan.

3. Tiedon yhteentoimivuuden yhteistoimintamalli ja tukipalvelut (YTI-TP5) (klo 9.10-10.00)

Käydään läpi hallintamalliehdotus tiedon yhteentoimivuuden rakentamiseksi sisältäen toimijarakenteen, määrittäshierarkkian, tukipalvelut, säädöskehysten ja ohjausmekanismien.

Liitepaketti 2.

Alustaja: Suvi Remes

Päättösesitys: Projektiryhmä toteaa valmistelun tilanteen ja puoltaa ehdotettua hallintamallia.

Remes esitteli valmistellun ehdotuksen tiedon yhteentoimivuuden yhteistoimintamallille julkiseen hallintoon. On syytä huomata, että kyse on uuteen säädösympäristöön, ts. uusi tiedonhallintalaki, sovitusta hallintamallista; tavoitteita voidaan edistää myös nykyisellä säädöskehyksellä. Dokumenttien pykäläviittaukset perustuvat lain lausuntoluonnoksen versioon.

Käytiin läpi toimijarakenne, jossa uutena yhteistyön, koordinaation ja tilannekuvan kokoamisen ja ylläpidon elementtinä ehdotetaan asetettavan Yhteentoimivuuden yhteistyöryhmä VM:n yleisen tiedonhallinnan ja yhteentoimivuuden ohjausmandaatilla. Ryhmän tehtävänä on valmistella yhteentoimivuuteen liittyviä linjauksia ja toisaalta toimia niiden jalkauttamisen tukena. Yhteentoimivuuden toteuttamiseen tarvittavat tietomäärittäykset, sanastot, koodistot, tietorakenteet jne, ovat osa näitä linjauksia, ja työtä tekemään VM:n asettaisi kolme ryhmää: Julkisen hallinnon sanastoryhmän, mallinnusryhmän ja koodistoryhmän. Näiden ryhmien toimintaprosessit käsiteltiin edellisessä kokouksessa. Ministeriöt vastaavat omalla hallinnonalallaan yhteentoimivuuden ohjauksesta ja työtä tehdään laajassa virastokentässä sekä itsehallinnollisessa kunta- ja jatkossa myös maakuntakentässä. Tehtävä työ tulee kuitenkin linkittää edellä mainittujen työryhmien hallinnoimiin kansallisiin määrittäyksiin ja riittävästi osin harmonisoida suhteessa niihin kansallisten työryhmien yhteistyön kautta.

Käytiin läpi uutena yhteistyön rakenteena tietalueet. Tietalueen käsitettä käytetään jäsentämään laajempia poikkihallinnollisia, teemakohtaisia työskentely- ja määrittäyskokonaisuuksia. Tietalue ei muodosta oikeussubjektia, joka voisi varsinaisesti vastata määrittäyksistä, ja siten tietalueeseen sisältyvillä määrittäyksillä tulee aina olla tosiasiallinen hallinnoija, joka vastaa määrittäyksen ylläpidosta. Toimijarakenteen visualisointiin ehdottiin tietalueiden roolia tarkentavia muokkauksia. Keskusteltiin myös siitä, että on tärkeää huomata, että tietotaluiden työssä voi olla mukana myös muita kuin julkisen hallinnon toimijoita siten ja niillä tavoilla kuin tietalueen järjestäytymisessä ja mukana olevat tahot sopivat; tämä liittyy muun muassa yksityisen sektorin konsultointi- ja IT-yritysten osallistumiseen. Kun nämä toimijat tulevat yhteistoimintamallin piiriin, tavoiteltavat hyödyt kertautuvat ja tehostuvat.

Kysyttiin, mikä on uuden yhteistyöryhmän suhde toisaalta Juhtaan ja toisaalta uuden yleislain luonnoksessa esiteltyyn Tiedonhallintalautakuntaan. Todettiin keskustelussa alustavasti nähty työnjako ja suhteet. Toivottiin vielä kokonaiskuvaa, josta käy ilmi kaikki uuteen säädösympäristöön sisältyvät toimijarakenteet ja niiden suhde toisiinsa. Todettiin, että tämä kokonaisuus on valmistelussa osana tiedonhallintalain toimeenpanon suunnittelua.

Käytiin läpi myös Yhteentoimivuusalustan hallinnan tilanne jatkuvasti ylläpidettävänä ratkaisuna ja ajatuksia suhteesta muutamisiin muihin alustoihin ja/tai palveluihin. Kokonaisuuden visualisointiin ehdottiin tarkentavia muokkauksia, jotta roolitus käy entistä paremmin ilmi. Yhteentoimivuusalusta tulee nähdä osana tässä keskusteltavaa verkostoa, jossa se alustana auttaa ekosysteemejä muodostumaan ympärilleen. Käyttöönoton pitäisi olla automaattinen valinta siten, että ei mietitä muita tapoja vaan on tämä yhteinen.

Käytiin asiaa läpi vielä myös tietomäärittäysten linkitysjärjestyksen kautta. Keskeisenä kansallisen koordinaation uutena elementtinä on kansainväliseen työhön linkittyminen, jossa hahmoteltu vastaavaa hajautettua hallintaa kuin kansallisessa työssä muutoinkin. Visualisointi saa kiitosta selkeydestä; todettiin, että tätä jo 18.9. seminaarissa esitettyä mallia ja sen visualisointia on pidetty selkeänä ja hyvänä. Yksityiskohtana todettiin, että kalvoissa käytetty MERO-ontologia on vaihtanut nimeä, uusi nimitys on liikenneontologia LIIKO.

Tiedon yhteentoimivuuteen liittyvän kuvailevan sanastotyön toimijarakennetta ei ole kuvattu tarkemmin. Ajatuksena on, että uusi yhteistyöryhmä riittävältä osin huolehtisi kokonaiskuvasta ja yhteensovituksista myös tältä osin.

Liite 2c ei ole mukana kokousliitteissä; siihen sisältyviä perusteluita Remes toi esiin sanallisesti; yhteentoimivuudesta syntyvät hyödyt ovat sekä taloudellisia että laadullisia, joille, esimerkkinä kielellisten oikeuksien ja hyvän virkakielen edistäminen, ei ole rakentavaa laskea euromääräistä arvoa.

Päätös: Valmisteltua hallintamallia pidettiin järkevänä ja hyvänä. Se huomioi myös nykytilaa ja olemassa olevia, osin lakisääteisiäkin rooleja, rakentavalla tavalla. Keskustelua hallintamallin ympärillä pitää jatkaa eri toimijoiden kanssa, muun muassa kuntakenttä. Todettiin myös, että malliin voi edelleen jättää huomioita ja kommentteja kokouksen jälkeenkin, mikäli käyty keskustelua herättää ajatuksia myöhemmin.

4. Lakieditori-proof-of-concept -projekti (YTI-TP2) (klo 10.00-10.15)

Yhteentoimivuudella on merkittävä ulottuvuus myös säädösvalmistelussa. Käydään läpi YTI-hankkeen painos kyseiseen teemaan.

Liitepaketti 3.

Alustajat: Jaana Nevalainen & Suvi Remes
Tiedoksi.

Semanttisen yhteentoimivuuden liitoksesta säädöksiin keskustellaan aika ajoin ja myös YTI-hankkeen suuntaan esitetään asiasta kysymyksiä. Yhdenlaisiksi valmisvastaukseksi asiaan Remes totesi laatineensa liitteenä olleen muistion jo jonkin aikaa sitten. Kun hankkeen budjetointia käytiin läpi kesän korvilla, todettiin, että olisi mahdollisuus toteuttaa tähän kysytyyn teemaan selvitys. Projektiin on koottu pieni tiimi, jonka työn tavoitteena on valmistella selvitys ja POC-toteutuksen avulla elävöittää sitä, miten semanttinen yhteentoimivuus voisi nykyistä paremmin toteutua säädösvalmistelussa Yhteentoimivuusalustalle kerättäviä sanastoja hyödyntäen. VRK vastaa projektin hallinnollisesta puolesta, projektin toimijat tulevat eri organisaatioista, esimerkiksi projektipäällikkö Verohallinnosta.

Työllä on EU-liitos, sillä projektissa tarkastellaan ISA-ohjelmassa tuotetun LEOS-säädösvalmistelutyökalun hyödyntämistä osana työskentelyalustaa. Todettiin, että tätä kautta työllä on liitos VNK:n VAHVA-hankeeseen ja Eutoriin. Projekti voi parhaimmillaan tuottaa tiekarttatyyppistä informaatiota kehittämistarpeisiin niiden suuntaan. Työllä on kytkös myös jo aiemmin kehitettyyn Semanttiseen Finlexiin. Projektin tuotokset ja tulokset kannattaa harkita myös syötteinä takaisin ISA-ohjelman suuntaan. Remes kertoi, että LEOSin vastuutahoihin on oltu jo yhteydessä ja ovat tietoisia, että kokeilua toteutetaan.

Keskustelussa tuotiin heti esiin kysymys pysyvien tunnisteiden käytöstä tässä kontekstissa. Todettiin, että asia pitäisi olla huomioitu, tiedustellaan projektin toteuttajilta. Projektia pidettiin erinomaisena toimenpiteenä; tätä avausta on odotettu.

5. Omadata-ohjausryhmä (YTI-TP1) (klo 10.15-10.30)

OPH-VRK-suostumushallinnan yhteistoteutuksen tukemiseksi sekä laajemman tietopoliittisen ja säädös-ympäristön tilannekuvan luomiseksi VM:n on asettanut ohjausryhmän.

Liitepaketti 4.

Alustaja: Suvi Remes

Remes kertoi, että jo aiemmin keskusteluissa esillä ollut ohjausryhmä on syksyn alussa viimein virallisesti asetettu. Työn konkreettisena tuotoksena tavoitellaan muistiota, jota voidaan hyödyntää jatkoon toimien valmistelussa ja edistämisessä. Tältä osin todettiin, että selkeyttävälle linjauksille on tarve.

Liitteinä ovat tiedoksi asettamispäätös sekä hankesuunnitelmaan tältä osin tehdyt lisäykset.

6. Kuka on katsellut tietojani -selvityksen projektointi (YTI-TP1) (klo 10.30-10.40)

Tiedoksi suunnitelma.

Liite 5.

Alustaja: Jaana Nevalainen

Tiedoksi.

Nevalainen kertoi, että liitteenä olevan suunnitelman mukainen työ on käynnistynyt; selvitykseen on saatu toteuttajat.

Remes totesi, että lähetekeskusteluiden, tämä ryhmä ja suomi.fi-strateginen ohjausryhmä, huomiot pyrittiin sisällyttämään. Selvitykseen tavoitellaan sisällytettävän myös kv-osuus Viron työstä; käytännössä sekä tekninen POC heidän kehittämästään moduulista väylän lisäosaksi, mutta myös tilannekuvaa mitkä tietovarannot Virossa lokitusmahdollisuutta hyödyntävät ja mitkä ovat olleet kokemukset asiasta. Joulukuun kokoukseen tavoite saada lopputuotos käsiteltäväksi.

Keskustelussa todettiin, että lokitus on yksi niitä asioita, joissa olisi tarvetta yhteisille linjauksille ja käytänteiden harmonisoinnille. Oikeanlainen priorisointi laskisi myös kustannuspainetta, mikä syntyy, jos ylireagoidaan lokituksen tarpeeseen.

7. Ajankohtaiset asiat (klo 10.40-10.55)

Ajankohtaisina asioina tuotiin esiin ja todettiin esityslistan mukaisesti seuraavat:

Taloustiedon syksyn koulutuskiertue jatkuu; ohjelma http://www.stat.fi/tup/koulutus/talousraportoinni_koulutusohjelma.html

- Tiedonhallintalain valmistelun eteneminen (HE-luonnos)
- YTI-päätösseminaari to 13.12.2018
 - keskustellaan projektiryhmän ehdotuksista ohjelmaan
 - YTI-päätösseminarin jälkeen järjestetään päätösjuhla Kaivohuoneella klo 17-20. Kutsutilaisuus, tilaisuuden järjestää ja kutsut lähettää VRK.

Tiedonhallintalakiin tuli yli 200 lausuntoa. HE:n valmistelu on edennyt; sidostahokäsittelyitä jo ensi viikolla (vk 43).

Päätösseminarin ohjelma käsittelyssä seuraavassa kokouksessa; edelleen voi ehdottaa nostoja tilaisuuteen. Leikkimielisesti tuotiin esiin, että ohjelmaan voisi sisältyä myös kevennyksiä. VRK:n 18.9. järjestämä tilaisuus Yhteentoimivuuden työpaketista koettiin onnistuneeksi, myös muun saadun palautteen perusteella, joten sitä henkeä olisi hyvä säilyttää.

Lisäksi Mykkänen kertoi, että sosiaali- ja terveystiedon tietoaalueella, uusia termejä hyödyntäen, on linjattu asiakas- ja potilastiedon yhteentoimivuuden aineistoista. Suomessa on hankittu käyttöoikeus ns. SNOMED CT -terminologiaan, joka sisältää esimerkiksi lääketieteen, hoitotyön, palvelujen järjestämisen ja potilashallinnon termejä, ja jota on tarkoitus hyödyntää mm. rakenteisen tiedon kehittämiseen. Käyttöönottoa ja suomentamista toteutetaan asteittain. Todettiin, että tämä on juuri käsitellyn hallintamallin mukaista, mitä tulee strategiaan linjauksiin kansainvälisistä aineistovalinnoista ja yhteentoimivuuden linkityksistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön artikkeli aiheesta: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/asiakas-ja-potilas-tiedon-hallintaan-yhtenainen-terminologia

Lisätietoja: <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/-/snomed-ct-terminologia-kayttoon-suomessa-thl-n-kautta>

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous on aikataulutettu pidettäväksi tiistaina 13.11. klo 13-15.

Aiheita voi lisätä Tiimeri-työtilan dokumenttiin: Pöytäkirjat >> Projektiryhmän materiaalit >> Projektiryhmän kokousmateriaalit >> 2018 >> YTI kokousteemat

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.55.

Liitteet (Tiimeri-työtila)

Liite 1: Edellisen kokouksen muistio
 Liite 2a: Tiedon yhteentoimivuuden yhteistoimintamalli (hallintamalliluonnos)
 Liite 2b: Hallintamallin kuvat (pp-esitys)
~~Liite 2c: Tiedon yhteentoimivuuden kustannus-hyötyanalyysi, taustamuistio~~
 Liite 3a: Lakieditori-POC-projektisuunnitelma
 Liite 3b: Sanastotyö säädösvalmistelussa -muistio
 Liite 4a: Omadata-ohjausryhmän asettamispäätös
 Liite 4b: YTI-hankesuunnitelma, versio 1.2 (päivitetty)
 Liite 5: Kuka on katsellut tietojani -selvityksen suunnitelma

(Tiedostopolku Tiimerissä: Pöytäkirjat >> Projektiryhmän materiaalit >> Projektiryhmän kokousmateriaalit tai Hankemateriaalit)

<https://tila.tiimeri.fi/sites/vm/yti/Pytkirjat/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fsites%2Fvm%2Fyti%2Fpytkirjat%2FProjektiryhm%C3%A4n%20materiaalit%2FProjektiryhm%C3%A4n%20kokousmateriaalit%2F2018&FolderCTID=0x0120003AC56ED0CC9FB345A2452B1703F5D5BB&View=%7B872C84CD%2D03CC%2D473C%2DBC22%2DC3EC680DE5F8%7D>